

Ein cyf/Our Ref: MA/JMEWL/0733/24

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jayne Bryant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddChildren@senedd.wales

21 Mawrth 2024

Annwyl Jayne

Llythyr dilynol ar ôl Sesiwn Graffu Gyffredinol y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Diolch am eich llythyr dyddiedig 6 Mawrth, ar ôl imi ymddangos gerbron y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar 28 Chwefror 2024. Mae'n bleser gennyf roi'r wybodaeth ychwanegol yn unol â'ch cais chi ac Aelodau'r Pwyllgor isod.

Rhoi rhagor o wybodaeth am y bwloch cyrhaeddiad rhwng disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a disgyblion eraill, gan gynnwys pam y credwch na ellir defnyddio'r data a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru i wneud cymariaethau rhwng blynyddoedd

Mae **Atodiadau 1 a 2** yn rhoi rhagor o fanylion am y newidiadau ers 2015 sy'n ei gwneud yn anodd gwneud cymariaethau hanesyddol rhwng blynyddoedd.

Edrych yn fanylach ar ddata Rhwydwaith Seren mewn perthynas â'r disgyblion hynny nad ydynt efallai'n parhau ar y rhaglen, i nodi a oes unrhyw dueddiadau mewn perthynas â'u perfformiad dilynol a'u hymgysylltiad â'u dysgu

Yn 2016, dechreuodd Rhwydwaith Seren weithio gydag ysgolion mewn rhai rhannau o Gymru i roi gwybodaeth ac arweiniad i'w dysgwyr mwyaf abl ar wneud cais i fynd i Rydychen neu Gaergrawnt. Mae'r rhaglen wedi datblygu ac mae'n cwmpasu Cymru gyfan erbyn hyn, gan roi cymorth ar sail genedlaethol, ranbarthol a lleol i'r holl ddysgwyr y nodwyd gan eu hysgolion fel y rhai mwyaf abl, ni waeth beth fo'u cefndir economaidd-gymdeithasol. Bydd Academi Seren yn cynnwys tua 32,000 o ddysgwyr o Flwyddyn 8-13 sy'n cyflawni eu potensial drwy symud ymlaen i'r prifysgolion mwyaf dethol yn y DU ac yn rhyngwladol, a llwyddo ynddynt.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Lansiwyd porth ar-lein yn 2022 i gofrestru ein dysgwyr er mwyn inni ddeall eu demograffeg, ymgysylltu â nhw ac olrhain cynnydd. Rydym bellach yn cwmpasu aelodaeth gyda'r Traciwr Mynediad i Addysg Uwch (HEAT) a fydd yn rhoi'r data i ddadansoddi unrhyw dueddiadau ac effeithiau hirdymor Academi Seren.

Rhoi rhagor o wybodaeth am sut y gellir annog myfyrwyr i astudio Cymraeg Safon Uwch a chynyddu'r niferoedd, yn enwedig mewn perthynas ag addysgu a chynnwys y maes llafur

Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio gydag ysgolion, colegau, prifysgolion, y consortia addysg, y Coleg Cymraeg Cenedlaethol, Cymwysterau Cymru, CBAC, CYDAG a'r Urdd i ateb yr her sy'n gysylltiedig â chynyddu nifer y dysgwyr sy'n astudio Cymraeg Safon Uwch er mwyn bwydo i mewn i adrannau Cymraeg y prifysgolion a gweithlu'r dyfodol.

Mae cyfanswm o £145k wedi cael ei ddarparu bob blwyddyn ers 2019, ac mae £125k wedi cael ei ddyrannu i'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol i arwain amrywiol brosiectau ac mae Llywodraeth Cymru wedi cadw £20k i ariannu ymgyrchoedd marchnata.

Y prosiectau allweddol a gyflawnwyd gan y Coleg yw:

- grantiau i helpu i ddarparu Cymraeg ar lefel UG/Safon Uwch mewn ysgolion uwchradd a cholegau addysg bellach;
- cynllun interniaeth mewn adrannau Cymraeg mewn prifysgolion er mwyn helpu i hyrwyddo'r pwnc;
- creu deunyddiau digidol sy'n helpu i addysgu'r Gymraeg;
- cynllun mentora i ddysgwyr ym mlynnyddoedd 9 a 10.

Er mwyn deall effaith y prosiectau hyn, comisiynodd y Coleg Cymraeg Cenedlaethol werthusiad annibynnol a chaiff yr adroddiad terfynol ei gyhoeddi gan y Coleg maes o law.

Yn ogystal â'r gwaith hyrwyddo, mae'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn ganolog i dwf addysg cyfrwng Cymraeg, ac yn un o'r ffactorau allweddol i gyflawni ein huchelgais o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg.

Mae Canlyniad 4 yn y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol bennu targed ac amlinellu sut y byddant yn cynyddu nifer a chanran y dysgwyr ym Mlwyddyn 10 ac uwch yn yr ysgolion uwchradd a gynhelir ganddynt sy'n astudio ar gyfer cymwysterau yn Gymraeg fel pwnc a phynciau eraill drwy gyfrwng y Gymraeg. Fel rhan o'r canlyniad hwn, dylai awdurdodau lleol nodi sut maent yn gweithio gydag ysgolion i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei chynnig fel pwnc Safon Uwch, a sut maent yn helpu ysgolion i gynnal dosbarthiadau llai o faint os oes angen er mwyn sicrhau'r pwnc.

Rydym wedi cael adroddiadau adolygiadau blynyddol y Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg gan bob awdurdod lleol. Cymysg yw nifer a chanran y dysgwyr sy'n astudio Cymraeg fel iaith gyntaf ledled Cymru, ond, mae'r adroddiadau yn dangos inni fod y mwyafrif o'r awdurdodau lleol wedi cymryd camau pendant i osod sylfeini cadarn ar gyfer cynnydd yn ystod cyfnod eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg.

Wrth ddylunio cymwysterau TGAU Gwneud-i-Gymru newydd, ystyriodd Cymwysterau Cymru y dilyniant tuag at cymwysterau UG a Safon Uwch presennol yn ofalus. Bydd Cymwysterau Cymru yn dechrau adolygiad o gymwysterau Safon Uwch eleni, yn sgil cyflwyno cymwysterau TGAU newydd. Bydd unrhyw newidiadau o ganlyniad i'r adolygiad ar

waith i'w dysgu am y tro cyntaf o 2027. Un o'i ystyriaethau fydd yr ystod o gymwysterau Cymraeg a fydd ar gael i helpu i addysgu a dysgu Cymraeg i ddysgwyr 16 oed ac yn hŷn. Bydd hyn yn cynnwys ystyried, er enghraifft, deitlau a strwythur priodol cymwysterau Cymraeg Safon Uwch. Bydd hefyd yn parhau i roi ffocws ar gynnwys ac asesiadau diddorol a pherthnasol, fel y mae eisoes wedi'i wneud ar gyfer cymwysterau TGAU newydd. Drwy gydol yr adolygiad bydd Cymwysterau Cymru yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru a CBAC, yn ogystal â nifer o randdeiliaid ac arbenigwyr.

Rhoi gwybodaeth am yr ymchwil a wnaed, a'r canllawiau a gyhoeddwyd, yn glŷn â sut y gallai ysgolion ddarparu addysgu a dysgu digidol o bell pe bai angen hyn eto yn y dyfodol

Ers mis Hydref 2020, mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad systematig o effaith y cyfyngiadau symud a'r rhaglenni adfer ar ddysgwyr. Mae'r canfyddiadau sydd wedi cael eu cyhoeddi hyd yma yn rhoi tystiolaeth o effaith ein dulliau gweithredu ac yn atgyfnerthu'r angen i roi cymorth ychwanegol parhaus i'r rhai â'r angen mwyaf.

- [Arolwg o effaith COVID-19 ar ddysgwyr: crynodeb o'r canlyniadau | LLYW.CYMRU](#)
- [Gwerthuso'r Rhaglen Recriwtio, Adfer a Chodi Safonau | LLYW.CYMRU](#)
- [Gwerthuso'r Cynnig Gofal Plant i Gymru: blwyddyn 5 | LLYW.CYMRU](#)
- [Gwerthusiad o'r cyllid adferiad COVID-19 ôl-16: Ebrill 2022 i Fawrth 2023 | LLYW.CYMRU](#)

Mae ysgolion yn parhau i weithredu mewn cyd-destun heriol ac maent yn ymdrin ag effeithiau parhaus pandemig COVID-19. Mae'r rhain yn cynnwys lefelau uchel o absenoliaeth ac absenoliaeth fynych; ymddygiad heriol mewn ystafelloedd dosbarth; a phroblemau iechyd meddwl a llesiant. Ein bwriad oedd y byddai ein rhaglen Adfer ar ôl Covid lwyddiannus, 'Recriwtio, Adfer a Chodi Safonau' yn cael ei thapro wrth i'r effeithiau ôl-bandemig leihau, ond, er mwyn cydnabod yr effeithiau niweidiol parhaus ar ein dysgwyr ledled Cymru, rydym yn diogelu'r cyllid hwn er mwyn parhau i gefnogi ein hysgolion drwy ein Grant Safonau Ysgolion newydd.

Cyhoeddwyd Canllawiau ar Barhad Dysgu ym mis Tachwedd 2022 i roi cymorth ychwanegol i ysgolion wrth iddynt gynllunio ar gyfer unrhyw darfu ar addysg yn y dyfodol ac er mwyn sicrhau bod yr effaith ar ddysgu a llesiant plant a phobl ifanc yn cael ei lleihau i'r eithaf.

Mae ysgolion yng Nghymru bellach mewn sefyllfa dda i roi strategaethau dysgu cyfunol ar waith os bydd angen dysgu ac addysgu o bell drwy fynediad at yr adnoddau a'r cymorth cynhwysfawr sydd ar gael drwy lwyfan Hwb. Gyda mynediad at amrywiaeth eang o adnoddau dysgu ac addysgu digidol, adnoddau cydweithio, hyfforddiant, a chymorth technegol, gall ymarferwyr a dysgwyr bontio'n ddi-dor i ddysgu ac addysgu digidol ac o bell. Mae Hwb yn sicrhau bod adnoddau digidol ar gael i bob dysgwr, gan hyrwyddo amgylcheddau dysgu cynhwysol, galluogi ysgolion i gynnig profiadau o ddysgu cyfunol yn effeithiol sy'n helpu i ymgysylltu â dysgwyr a chefnogi eu deilliannau a'u llesiant os bydd ysgol yn cau.

Drwy Hwb, llwyfan dysgu digidol Cymru, mae dysgwyr ac ymarferwyr o ysgolion a gynhelir yn cael mynediad at amrywiaeth o adnoddau dysgu ar-lein, megis Microsoft Teams yn Microsoft Office 365 a Google Meet yn Google for Education. Gall y cymwysiadau hyn drwy Hwb gynnig profiad rhyngweithiol a chyfle i gydweithio ac ymgysylltu mewn ffordd ddiogel a hygyrch.

Er mwyn sicrhau bod ein hysgolion yn barod, rydym wedi cyhoeddi canllawiau parhad dysgu i'w helpu gyda chynlluniau wrth gefn i leihau effaith unrhyw darfu drwy ddefnyddio dulliau cyfunol a hybrid i gefnogi dysgwyr. Er mwyn ategu'r canllawiau, lansiwyd ardal Gwersi byw ar Hwb. Mae'r ardal hon, ynghyd â Ffrydio byw a fideo gynadleda: arferion ac egwyddorion diogelu, yn helpu i gyflwyno gwersi byw sy'n ddiogel.

Cadarnhau pryd y rhagwelwch y bydd canllawiau cryfach ar Deithio gan Ddysgwyr yn cael eu cyhoeddi

Byddwn yn agor proses ymgynghori ffurfiol cyn hir yn sgil cyhoeddi Adroddiad Argymhellion Teithio gan Ddysgwyr ym mis Mawrth 2024. Bydd hyn yn golygu gweithio'n agos gyda phartneriaid cyflawni a rhanddeiliaid allweddol er mwyn cryfhau'r canllawiau ar Deithio gan Ddysgwyr.

Ystyried ymhellach sut y gellir adrodd yn ôl i'r Senedd a/neu'r Pwyllgor ar waith y Tasglu Presenoldeb

Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd a'r Pwyllgor yn ystod tymor yr haf am hynt gwaith y Tasglu Presenoldeb Cenedlaethol a'i ddyfodol.

Rhannu data cyfranogiad e-sgol

Lansiwyd e-sgol yng Nghymru yn 2018 ac mae'n seiliedig ar brosiect e-sgoil yn yr Alban.

Menter dysgu cyfunol yw e-sgol, sydd â'r nod o gynnig cyfleoedd dysgu ac addysgu ar-lein sy'n defnyddio dulliau uniongyrchol, amser real a rhyngweithiol. Drwy ddefnyddio'r amrywiaeth o adnoddau a gwasanaethau sydd ar gael drwy Hwb, mae'r prosiect wedi galluogi myfyrwyr o wahanol ysgolion i fanteisio ar gyfleoedd addysgu electronig gan athrawon cymwysedig a phrofiadol.

Mae prosiect e-sgol yn cynnig ysgolion cyfle cyfartal i ddisgyblion ôl-14 ac ôl-16 drwy roi cyfleoedd i ddilyn cyrsiau na fyddent fel arall ar gael iddynt.

Cynhaliwyd rhaglen beilot ar gyfer e-sgol yng Ngheredigion yn ystod 2018/19. Cafodd y rhaglen beilot ei hestyn yn yr ail flwyddyn (2019-20) i gynnwys darpariaeth mewn ysgolion ym Mhowys ac yn Sir Gaerfyrddin.

Mae cymryd rhan yn y prosiect e-sgol yn wirfoddol, ond mae'r cynllun wedi bod yn tyfu o flwyddyn i flwyddyn ac mae bellach wedi cael ei ymestyn i bob rhan o Gymru. Mae'r tabl isod yn dangos sut mae'r prosiect wedi datblygu.

Blwyddyn Academaidd	Niferoedd		
	Ysgolion	Cyrsiau	Disgyblion
2018/19	3	4	43
2019/20	14	20	121
2020/21	24	40	282
2021/22	28	43	358
2022/23	31	52	484
2023/24	42	56	584

Gan edrych ymlaen at fis Medi 2024, hyd yma, mae chwe ysgol wedi cadarnhau y byddant yn ymuno â'r prosiect.

O ran mesur llwyddiant y cyrsiau sy'n cael eu rhedeg drwy e-sgol, mae'r tabl isod yn dangos cymhariaeth o ganlyniadau Safon Uwch o fis Awst 2023.

Canlyniadau Safon Uwch		
Awst 2023	e-sgol	Cymru
Gradd	%	%
A *	15.2	13.5
A* - A	38.0	34
A* - C	79.4	78.9
A* - E	95.9	97.5

Parheir i gynnig sesiynau adolygu Cwrs Carlam Cymru o dan faner e-sgol. Yn ystod 2022/23, cyflwynwyd 151 o sesiynau Carlam gan 50 o athrawon mewn 13 o bynciau TGAU, 9 pwnc UG ac 8 pwnc Safon Uwch. Ers i'r cyrsiau Carlam ddechrau yn 2021, mae'r cynllun wedi cynhyrchu 965 o fideos o'r sesiynau adolygu, sydd ar gael ar wefan e-sgol, ac maent bellach wedi cael eu gwyllo 60,245 o weithiau.

Rhannu, lle bo ar gael, waith lechyd Cyhoeddus Cymru ar y dull ysgol gyfan

Mae ymgorffori'r dull ysgol gyfan mewn perthynas ag iechyd meddwl a llesiant yn flaenoriaeth allweddol. Byddwn yn rhoi rhagor o wybodaeth am hyn, ac am y gwaith y mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn ei wneud pan fydd ar gael. Mae hefyd yn rhywbeth y byddem yn fwy na pharod i ddychwelyd ato mewn trafodaethau â'r Pwyllgor yn y dyfodol.

Gwnaethoch gyfeirio at y wybodaeth fanwl sydd gan Lywodraeth Cymru am berfformiad y system ysgolion yng Nghymru a'ch bod wedi penderfynu ei chyhoeddi'n flynyddol. A allech gadarnhau a oeddech yn cyfeirio at y data cyfanredol a gyhoeddwyd gennych ym mis Tachwedd ar asesiadau wedi'u personoli i ddisgyblion ac mai fersiynau cyfatebol o hyn fydd yn cael eu cyhoeddi'n flynyddol?

Gallaf gadarnhau fy mod yn cyfeirio at yr wybodaeth fanylach a roddwyd yn y datganiad ystadegol a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2023, a oedd yn dangos patrymau o gyrhaeddiad ym maes darllen a rhifedd, yn seiliedig ar ddata cenedlaethol wedi'u hanonymaiddio o'r asesiadau wedi'u personoli.

Mae dealltwriaeth gyffredin o dueddiadau cenedlaethol yng Nghymru yn sylfaen bwysig i lywio ein polisiau a'n camau gweithredu i roi hwb i gyflawniad dysgwyr ym maes llythrennedd a rhifedd, sy'n allweddol i ddatblygiad plant ym mhob rhan o'r cwricwlwm.

Byddwn hefyd yn cyhoeddi adroddiad llawnach ym mis Mai a fydd yn dangos gwahaniaethau demograffig ar sail rhywedd, a chymhwysra i gael prydau ysgol am ddim. Yr adroddiad manylach hwn fydd y sail dros adroddiadau a gyhoeddir bob blwyddyn yn y dyfodol.

Wrth gwrs, er ei fod yn fanylach na PISA – o ystyried bod yr adroddiad yn seiliedig ar flynyddoedd 2 i 9, yn hytrach nag un grŵp blwyddyn – mae'n bwysig nodi mai ymwneud ag un agwedd ar ein system ysgolion yn unig yw'r wybodaeth hon: cyrhaeddiad mewn darllen a rhifedd. Yn y pen draw, bydd yr adroddiadau yn rhan o ystod ehangach o wybodaeth lefel genedlaethol am gyflawniad dysgwyr a fydd yn cwmpasu pob rhan o'r Cwricwlwm i Gymru,

ynghyd â ffynonellau niferus eraill o dystiolaeth sy'n rhoi darlun llawnach o'r system ysgolion inni, gan gynnwys adroddiadau Estyn.

Drwy gydol ein holl waith diweddar, cafwyd negeseuon clir iawn gan ysgolion ac awdurdodau lleol nad oes ganddynt y gallu i ymgymryd ag unrhyw waith ychwanegol. Yn y cyd-destun hwn, byddem yn croesawu eich barn ar sut y bydd unrhyw newidiadau i weithio rhanbarthol presennol yn ystyried y materion ehangach hyn o ran capasiti ac adnoddau. Hefyd, ar gyfer yr ardaloedd hynny lle mae ysgolion ac awdurdodau lleol yn ffafrio gweithio rhanbarthol, a fyddant yn gallu parhau â'r trefniadau, os dangosir eu bod yn gweithio'n effeithiol?

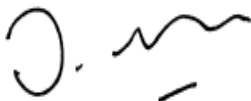
Er fy mod yn cydnabod y problemau gwirioneddol a dybryd y mae ysgolion yn eu hwynebu o ran capasiti, mae ein dull gweithredu wedi cael ei lywio gan adborth yr ysgolion a'r awdurdodau lleol sydd wedi deillio o broses yr adolygiad. Ystyrir mai gweithio rhwng ysgolion a gweithio mewn clwstwr yw'r elfen bwysicaf o'r cymorth ac mae'r mwyafrif o arweinwyr ysgolion yn credu mai hyn ddylai fod yn sylfaen i'r system gwella ysgolion yn y dyfodol. Mae arweinwyr ysgolion a mwyafrif o'r awdurdodau lleol hefyd am weld mwy o ffocws ar weithio mewn partneriaethau rhwng arweinwyr ysgolion a'u hawdurdod lleol a phartneriaethau rhwng mwy nag un ALL, gan symud i ffwrdd oddi wrth fodel rhanbarthol ehangach o gymorth.

Wrth symud at y cam nesaf hwn yn y gwaith rwyf wedi nodi y byddwn yn defnyddio'r cam hwn i ystyried y ffordd orau o gefnogi'r system ar dair lefel: lleol, uwch-leol, a chenedlaethol. Bydd hyn yn cynnwys ystyried sut rydym yn pontio i unrhyw drefniadau newydd a sut rydym yn sicrhau'r adnoddau a'r gallu i helpu i roi ffordd newydd o weithio ar waith.

Rwyf wedi nodi'n glir fod disgwyl i bob awdurdod lleol lunio partneriaeth ag o leiaf un arall, am resymau adnoddau a gallu a hyrwyddo arweinyddiaeth system mewn system hunanwella o dan unrhyw drefniadau newydd. Rwyf hefyd wedi nodi'n glir y dylai'r partneriaethau hyn fod yn wirfoddol a diwallu anghenion ysgolion ac awdurdodau lleol. Nid yw Llywodraeth Cymru yn gosod gofynion o ran sut y caiff partneriaethau yn y dyfodol eu trefnu, ond byddwn yn diffinio'r rolau a'r cyfrifoldebau sydd i'w cyflawni ac yn sicrhau bod cynigion yn cyd-fynd â'r rhain. Bydd y Grŵp Cydlyniaeth Cenedlaethol yn goruchwyllo'r cynigion ac yn sicrhau eu bod yn gydlynol ar lefel genedlaethol.

Mae'r adolygiad wedi awgrymu bod mwyafrif clir o'r awdurdodau lleol eu hunain o blaid ystyried symud i ffwrdd oddi wrth y trefniadau presennol ar gyfer cymorth rhanbarthol neu eu bod eisoes wedi symud oddi wrthynt i bartneriaethau sy'n rhoi cyfle i gyflwyno dulliau gweithredu mwy lleol. Felly, rydym yn ceisio sicrhau eu bod yn gallu symud i system sy'n fwy addas at y dyfodol.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Atodiad 1 - Rhoi rhagor o wybodaeth am y bwlch cyrhaeddiad rhwng disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a disgyblion eraill, gan gynnwys pam y credwch na ellir defnyddio'r data a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru i wneud cymariaethau rhwng blynyddoedd

Cytunais i ymateb ichi drwy roi rhagor o fanylion ynglŷn â'r bwlch cyrhaeddiad a'r newidiadau polisi a gyflwynwyd yn y blynyddoedd cyn y pandemig y mae angen eu hystyried wrth edrych ar ddeilliannau TGAU i ddysgwyr.

Yn ystod y deng mlynedd diwethaf rydym wedi gweld llif cyson o newidiadau ym maes cymwysterau a sut rydym wedi eu cofnodi, sy'n dylanwadu ar batrymau cofrestriadau ymhlith ein dysgwyr. At hynny, mae meini prawf y cymhwysra i gael prydau ysgol am ddim wedi bod yn newid ar ôl cyflwyno Credyd Cynhwysol ym mis Ebrill 2017 ac yna drothwy incwm a enillwyd yn 2019 sy'n effeithio ar gymhwysra rhai dysgwyr. O ganlyniad, nid peth syml yw gwneud cymariaethau hanesyddol, ac mae angen i'r data gael eu deall yng nghydestun y newidiadau hynny sydd wedi digwydd yn ystod y cyfnod hwn.

Cymwysterau TGAU a mesurau perfformiad ysgolion

Rhwng 2015 a 2019 gwelwyd nifer o newidiadau i ddyluniad cymwysterau TGAU a'r ffordd rydym yn cofnodi deilliannau i'n dysgwyr Cyfnod Allweddol 4, yn sgil yr [Adolygiad o Gymwysterau i ddysgwyr 14-19 oed yng Nghymru](#) yn 2012 ac yn unol ag amcan galluogi 4 o [Addysg Cymru: Cenhadaeth ein Cenedl](#). Ymhlith y rhain roedd gosod cyfyngiadau ar nifer y cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU a allai gyfrannu at y mesurau a phennu cymwysterau a allai gyfrif tuag at ein cydrannau llythrennedd, rhifedd a gwyddoniaeth. Ochr yn ochr â hyn, cyflwynwyd y polisi i gyfrif dyfarniad cyntaf cymhwyster i ddysgwr yn unig er mwyn annog ysgolion i beidio â chofrestru dysgwyr nes eu bod yn barod. Ceir crynodeb llawnach o'r newidiadau hyn yn Atodiad 2.

Gallwn weld newidiadau clir mewn patrymau cofrestru wrth i'r newidiadau cofnodi hyn gael eu cyflwyno. Yn benodol, gwelsom gynnydd mawr yn nifer y cofrestriadau ar gyfer TGAU gwyddoniaeth ymhlith dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim rhwng 2016 a 2018, y mae'n rhaid ei nodi wrth fyfyrion ar unrhyw newidiadau o flwyddyn i flwyddyn yn y bwlch cyrhaeddiad, ar gyfer y maes pwnc hwn ac yn gyffredinol.

Pan edrychwn ar unrhyw ddata yn ystod y pandemig, a hefyd y flwyddyn adrodd ddiweddaraf, mae'n rhaid inni hefyd ystyried y gwahanol newidiadau mewn trefniadau arholi yn ystod y cyfnod mewn ymateb i'r pandemig. Haf 2023 oedd y cam nesaf ar daith system gymwysterau Cymru yn ôl tuag at y trefniadau asesu cyn y pandemig, tra bod cymorth i ddysgwyr, ysgolion a cholegau yn parhau drwy gynnig gwybodaeth ymlaen llaw a dull graddio cefnogol. Er ein bod yn parhau i edrych ar y canlyniadau arholiadau hyn er mwyn deall gwahaniaethau o ran deilliannau rhwng grwpiau dysgwyr gwahanol, mae'n rhaid cadw mewn cof pa mor amrywiol oedd effaith amgylchiadau'r pandemig ar unigolion, a natur amrywiol yr effaith hon ar ysgolion.

Fel y gwyddoch, rydym yn ceisio deall safonau addysgol drwy ystyried y darlun ehangach o ddeilliannau addysgol i ddysgwyr a data sy'n cofnodi holl gyflawniadau ein dysgwyr. Roedd y newid i ffwrdd oddi wrth fesurau trothwy i sgoriau pwyntiau yn 2019 yn gam cychwynnol tuag at y nod hwn, drwy gael gwared ar ffocws anghymesur ar ffin gradd C/D ar gyfer TGAU a hyrwyddo ymdrech i sicrhau gwell deilliannau i bob dysgwr. Os ystyriwn y patrymau o ran y bwlch cyrhaeddiad ar draws nifer o fesurau, yna gwelwn wahaniaethau mewn tueddiadau. Ar gyfer rhai o'r mesurau hyn, gwelwn fod y bwlch yn lleihau cyn y pandemig.

Eto i gyd, erys y bwllch o hyd ar draws yr holl fesurau ac rydym yn parhau i fynd i'r afael â hynny. Mae ein hymrwymiad i fuddsoddi yn y [Grant Datblygu Disgyblion](#) yn enghraifft o hyn – adnodd allweddol i ysgolion / lleoliadau i wella cyrhaeddiad plant a phobl ifanc 3-16 oed o aelwydydd incwm isel. Cyhoeddwyd [canllawiau wedi'u diweddarau ar y Grant Datblygu Disgyblion](#) yn 2023, ac er gwaethaf lleihad yn nifer y dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau bwyd am ddim, mae'r gyllideb o £127.8m wedi cael ei diogelu ar gyfer 2024-25.

Data ar y bwllch cyrhaeddiad

Rwyf wedi cynnwys yma amrediad o ddata i roi darlun llawnach ichi o'r gwahaniaethau mewn lefelau cyrhaeddiad i ddysgwyr sy'n gymwys i gael prydau bwyd am ddim a'r holl ddysgwyr eraill cyn y pandemig. Rwyf wedi cynnwys data Cyfnod Allweddol 3 er mwyn rhoi cyd-destun ychwanegol.

Cyfnod Allweddol 3 – Dangosydd Pwnc Craidd – Bwllch yn y % yn cyflawni

Blwyddyn	Dangosydd Pwnc Craidd
2015	22.2
2016	20.4
2017	20.2
2018	19.5
2019	19.9

Gwelwn yma fod y bwllch rhwng y grwpiau dysgwyr hyn wedi lleihau ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3.

Prif fesurau etifeddol Cyfnod Allweddol 4 – mesurau etifeddol (nas cofnodir mwyach)

Mesurau etifeddol CA4 (nas cofnodir mwyach) – Bwllch yn y % yn cyflawni

	Trothwy Lefel 1 (5 x TGAU gradd A*-G neu gyfwerth)	Trothwy Lefel 2 (5 x TGAU gradd A*-C neu gyfwerth) gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg
2006/07	18.1	29.6
2007/08	19.5	30.1
2008/09	17.1	31.9
2009/10	15.7	34.0
2010/11	14.9	33.8
2011/12	12.1	33.2
2012/13	10.6	32.7
2013/14	9.5	33.8
2014/15	8.1	32.4
2015/16	6.2	31.3
2016/17	8.9	32.1
2017/18	9.1	32.3
2018/19	9.4	32.2

Gwelwn yma leihad sylweddol ers 2006 tan 2016, ac yna gynydd llai o faint tuag at 2019 ar gyfer Trothwy Lefel 1, a sefydlogrwydd cymharol dros amser ar gyfer trothwy Lefel 2, gan gynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg.

Cyrhaeddiad lefel uwch CA4 – Bwlch yn y % yn cyflawni

	5 x TGAU gradd A*-A neu gyfwerth
2016/17	14.9
2017/18	15.6
2018/19	16.2

Ar gyfer y trothwy gradd uwch hwn, gwelwn fod y bwlch cyrhaeddiad yn cynyddu cyn y pandemig.

Mesurau interim CA4 a gyflwynwyd yn 2019 (wedi'u hól-gyfrifo i flynyddoedd cynharach lle y bo modd)

Mesurau interim CA4 – Bwlch yn y sgôr pwyntiau cyfartalog

	Sgôr Pwyntiau Llythrennedd	Sgôr Pwyntiau Rhifedd	Sgôr Pwyntiau Gwyddoniaeth	Y Sgôr Pwyntiau ar gyfer y Dystysgrif Her Sgiliau	Capio 9 (fersiwn interim o'r mesur – dim ond 2019 sydd ar gael)
2016/17	9.1	9.9	8.8	9.8	-
2017/18	8.4	9.7	11.4	9.6	-
2018/19	8.9	10.2	11.6	9.6	77.3

Gallwn weld cymysgedd o gynydd a lleihad yn y bwlch ar draws y mesurau hyn.

Cymwysterau TGAU yn unig ar raddau cronol

Cymwysterau TGAU pob pwnc – Bwlch yn y % yn cyflawni

	A*-A	A*-C	A*-G
2015/16	14.6	24.9	2.6
2016/17	14.8	27.2	4.4
2017/18	14.6	27.9	5.2
2018/19	14.8	28.1	5.7

Gwelwn yma gynydd ym mhob grŵp gradd, yn enwedig ar A*-C.

Yn ychwanegol at y tablau hyn uchod, gallwn weld amrywiad tebyg o ran tueddiadau wrth inni archwilio bylchau cyrhaeddiad ar lefel pwnc ar gyfer cymwysterau TGAU. Byddwn yn fwy na pharod i roi'r set ddata ychwanegol hon ichi pe bai angen.

Atodiad 2

Llinell amser 2015-2019 o ran mesurau perfformiad CA4

2015

- Cyflwynwyd dangosyddion unigol ar gyfer mathemateg, Cymraeg a Saesneg.

2016

- Cyflwynwyd cap ar faint cyfwerthedd cymwysterau â TGAU. Ni allai cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU fod yn gyfwerth â mwy na dau TGAU mwyach (heblaw am UG a Safon Uwch).
- Symud i ffwrdd oddi wrth fesur dyfarniadau a gyflawnwyd gan yr holl ddisgyblion 15 oed ar ddechrau'r flwyddyn academaidd i ddisgyblion Blwyddyn 11 mewn ysgolion a gynhelir a gofnodir ar gofrestr ysgol yn y cyfrifiad ysgolion blynyddol ym mis Ionawr.
- Cyflwynwyd dangosyddion unigol ar gyfer mathemateg - rhifedd a mathemateg

2017

- Diweddarwyd y paramedrau ar gyfer oriau dysgu dan arweiniad fel dangosydd o faint cymhwyster, gan arwain at leihau cyfwerthedd â TGAU ar gyfer rhai cymwysterau.
- Nid yw rhai cymwysterau sgiliau yn dwyn gwerth mwyach at ddibenion mesurau CA4.
- Nid yw cymwysterau iaith/lenyddiaeth Gymraeg na Saesneg etifeddol yn dwyn gwerth at ddibenion mesurau CA4 lle mae disgybl hefyd wedi cael ei gofrestru ar gyfer fersiwn manyleb Cymru newydd ar gyfer y pwnc.
- Nid yw cymwysterau mathemateg etifeddol yn dwyn gwerth at ddibenion mesurau CA4 mwyach lle mae disgybl hefyd wedi cael ei gofrestru ar gyfer fersiwn manyleb Cymru newydd ar gyfer y pwnc.
- Nid yw'r Dangosydd Pwnc Craidd yn cael ei gofnodi mwyach.
- Diwygiwyd y Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio i ddod yn 'Capio 9', gyda phum slot pwnc penodol allan o'r naw i gyd.
- Cymhwysir y cap ar gyfanswm nifer y cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU a all gyfrannu at *fesurau trothwy*, h.y. Lefel 1, Lefel 2 a Lefel 2 cynhwysol. Ni all cymwysterau nad ydynt yn rhai TGAU gyfrannu mwy na chyfwerthedd â 2 TGAU i gyd tuag at y mesurau hyn.
- Cyflwynwyd gofynion newydd ar gyfer dangosyddion llythrennedd a chydrannau llythrennedd penodol mesurau (h.y. Lefel 2 cynhwysol a Chapio 9): dim ond manyleb newydd Cymru ar gyfer TGAU iaith Gymraeg neu iaith Saesneg a allai gyfrannu.
- Cyflwynwyd gofynion newydd ar gyfer dangosyddion rhifedd a chydrannau rhifedd penodol mesurau (h.y. Lefel 2 cynhwysol a Chapio 9): dim ond manyleb newydd Cymru ar gyfer TGAU Mathemateg - rhifedd neu TGAU Mathemateg a allai gyfrannu.

2018

- Cyflwynwyd mesurau Bagloriaeth Cymru

- Cyflwynwyd gofynion newydd ar gyfer dangosyddion gwyddonaeth a chydrannau gwyddoniaeth penodol mesurau (h.y. Lefel 2 cynhwysol a Chapio 9): dim ond cymwysterau TGAU mewn gwyddoniaeth a all gyfrannu.

2019

- Cyflwynwyd mesurau interim CA4 a symudwyd tuag at sgoriau pwyntiau a chael gwared ar fesurau trothwy etifeddol yn raddol
- Dim ond dyfarniad cyntaf cymhwyster cyflawn fydd yn cyfrif.
- Diwygiwyd y Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio i ddod yn 'Capiro 9', gyda phum slot pwnc penodol allan o'r naw i gyd. Gweler atodiad B am newidiadau o flwyddyn i flwyddyn.
- Gofynion wedi'u diweddarau ar gyfer dangosyddion llythrennedd a chydrannau llythrennedd penodol mesurau gyda TGAU llenyddiaeth Gymraeg neu lenyddiaeth Saesneg yn gallu cyfrannu.